

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**ПИТАННЯ СУПРОВОДУ РОЗВИТКУ
ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ
ЯК ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
012 «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»**

4 грудня – 14 січня 2024 року

Організаційний комітет:

Булах Ірина – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри теоретичної та консультативної психології, декан факультету психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Вольнова Леся – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психосоматики та психологічної реабілітації, заступник декана з наукової роботи та міжнародних відносин факультету психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Отич Дарія – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної і соціальної психології та психотерапії факультету психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Крюкова Олена – кандидат педагогічних наук, магістр психології, доцент кафедри соціальної психології факультету психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Гурковська Тетяна – голова відокремленого підрозділу в м. Києві ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти», тренер ЮНІСЕФ запрограмою «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні».

П 35 **Питання супроводу розвитку дітей раннього віку як освітній компонент підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта»** : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 4 грудня – 14 січня 2024 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. – 56 с.

ISBN 978-966-397-354-8

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Питання супроводу розвитку дітей раннього віку як освітній компонент підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності 012 “Дошкільна освіта”» (4 грудня – 14 січня 2024 року).

УДК 378.4:373.2(062.552)

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2024

ISBN 978-966-397-354-8

© Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres», 2024

ЗМІСТ

Self-awareness of a preschool child Вабчук О. Н.	4
Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми раннього віку Бадер С. О., Єпіхіна М. А.	7
Peculiarities of education and upbringing of young children Berezovska L. I.	11
Роль гри на соціальний контекст активності дітей дошкільного віку Булгакова О. Ю.	14
Співпраця вихователя і батьків у процесі адаптації дитини раннього віку до закладу дошкільної освіти Гришко О. І.	17
Погляди та ставлення до феномену дитинства у період античності Діра Н. О.	21
Сучасні тенденції реалізації психолого-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку в період адаптації до умов закладу дошкільної освіти Діхтяренко С. В.	25
Адаптація дітей раннього віку до дитячого садку Дубовик О. В.	30
Підготовка майбутніх магістрів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» до взаємодії з батьками у розвитку їхніх дітей Дяченко М. Д.	33
Вплив педагогічних технологій на психічний розвиток дітей раннього віку Кирста Н. Р.	37
Гра як засіб соціалізації в дошкільному дитинстві Клевака Л. П.	41
Особливості сучасних іграшок для дітей раннього віку Поліщук К. М.	44
Роль дорослого в залученні дітей раннього віку до гри Саврій Ю. Ф.	46
Soft skills у дітей дошкільного віку Савченкова М. В.	49

дошкільного віку. У результаті саме ігрової діяльності відбуваються найважливіші зміни у дитячій психіці: виникають визначальні для успішного розвитку новоутворення, максимально виявляються психічні властивості й процеси, розвиваються ключові риси характеру, започатковуються базові особистісні якості. Приділяючи значну увагу розвитку ігрової компетентності дитини дорослий тим самим забезпечує необхідні умови для повноцінного гармонійного розвитку дитини раннього віку.

Література:

1. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження / упоряд.: О. Г. Косенчук, І. М. Новиц, О. А. Венгловська, Л. В. Куземко. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 240 с.

2. Карасьова К. В., Піроженко Т. Ігровий простір дитини. К. : Шк. світ, 2011. 128 с.

3. Усова О. П. Роль гри у вихованні дітей. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки : навч. посіб. / за заг. ред. З. Н. Борисової. К. : Вища шк., 2004. 511 с.

4. Фасилітація гри: мистецтво та наука про залучення дітей дошкільного віку до навчання через гру (Біла книга) / Х. Дженсен, А. Пайл, Дж. М. Зош, Х. Б. Ібрагім, А. Сарагоса Шерман, Ж. Ріунамо, Б. К. Хамре. Біллунд : The LEGO Foundation, 2019. 42 с.

SOFT SKILLS У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Савченкова М. В.

*викладач-стажист кафедри дошкільної педагогіки
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

У віці дошкільного сприймання формується фундамент інтелектуального, соціального, емоційного та особистісного розвитку особистості. Ініціація цього процесу здійснюється через дошкільну освіту, яка має на меті створення бази для подальшого розвитку «м'яких» навичок у дітей.

Навички представляють собою автоматизовані компоненти осмисленої активності особистості, що формуються під час її виконання. Проте, якість виконаної дії, а не просто її автоматизація, є показником

розвиненості навичок. Навичка вважається результатом систематичних практичних занять, спрямованих на досягнення винятковості у виконанні конкретної дії.

Оксана Абашкіна розглядає «м'які» навички як «людські якості, без яких навіть найкращий професіонал не зможе досягти успішних результатів» [3].

Леонід Ітельсон висуває наступні етапи розвитку навичок:

1. Ознайомлення з методиками виконання дій. Розуміння суті дії та її представлення. Чітке усвідомлення мети, але неоднозначність у методах досягнення цілі.

2. Вивчення окремих складових дії, аналіз способів їх виконання. Розуміння способів здійснення дій. Свідоме, проте не досконале і нестабільне виконання.

3. Об'єднання елементарних рухів у єдину дію. Автоматизація складових дії. Вдосконалення рухів, усунення зайвих, перехід до м'язового контролю.

4. Вивчення можливостей свідомого регулювання характеру дії. Гнучке пристосування до конкретної ситуації. Гнучке, цілеспрямоване виконання дії [2].

«М'які» навички, відомі також як соціальні навички, забезпечують успішність у будь-якій сфері діяльності, незалежно від її специфіки чи напрямку. Ці навички включають в себе вміння переконувати, вміння будувати відносини, лідерські якості, міжособистісну взаємодію, навички роботи в команді, особистісний розвиток, ефективне управління часом, креативність та багато інших аспектів.

Згідно з результатами дослідження вчених із університетів Гарварда, Стенфорда та Фонду Карнегі, успіх у професійній сфері визначається на 85% наявністю «м'яких» навичок, в той час як тільки 15% залежить від спеціалізованих технічних або професійних навичок. У подібному дослідженні, проведеному фондом Sutton Trust у Великій Британії, 88% молодих респондентів, 94% роботодавців та 97% вчителів відмітили, що «навички для життя» є не менш важливими або навіть важливішими, ніж академічні досягнення.

Саме «м'які» навички допомагають адаптуватися до постійних змін у світі та уникнути ситуації, коли фахівець з високим рівнем професійних знань раптово залишається без роботи тільки через невміння швидко переключитися на нові ринкові реалії.

Для досягнення високого рівня розвитку у дитини важливо активно займатися її вихованням з самого раннього віку. У дошкільному періоді особливо ефективно розвивати «м'які» навички через ігрові методи: це включає формування навичок спілкування, вирішення логічних завдань, розвиток мовлення та пам'яті.

Мовлення та образне мислення тісно пов'язані з рухливістю рук. Тому важливо стимулювати творчість у дітей: ліплення, малювання, конструювання, оскільки це сприяє розвитку уяви та виявленню індивідуальних здібностей.

Такі важливі навички, як уміння працювати в команді, ефективно слухати та розуміти інших, вдається добре тренувати у літніх дитячих таборах. Командні ігри стимулюють взаємодію та спілкування, як от інтелектуальні гри типу «Що? Де? Коли?» чи спортивні змагання.

За словами психотерапевта Андрія Курпатова в книзі «Щаслива дитина. Універсальні правила», батьки, не розуміючи причини дитячих сліз, іноді залишають свою дитину один на один зі своїм станом, допускаючи численні помилки у сфері емоційного виховання [2].

М'які навички постійно вдосконалюються і розвиваються протягом усього життя. Деякі з цих навичок сприяють розвитку інших. Вміння спілкуватися сприяє розвитку емоційного інтелекту та здатності керувати міжособистісними відносинами. Немає конкретного моменту в житті, коли дитина закінчує формування одних «м'яких» навичок та переходить до інших. Для того щоб дитина могла розрізняти свої потреби та задовольняти їх, батьки мають адекватно реагувати на емоції та бажання дитини ще в дитинстві, надавати відповідний фідбек. Якщо, дитина розірве іграшку та розплачеться, вона зможе зрозуміти, що плаче через те, що її іграшка поламалася, а не через погані батьки. Головне полягає в тому, щоб вірити у свою дитину, проявляти до неї любов та надавати можливість жити в тепері, а не готуватися лише до майбутнього [3].

Дошкільна освіта є неодмінною складовою системи постійної освіти в Україні. Це комплексний процес, спрямований на забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, а також культурних потреб.

Дитина виступає як активний учасник освітнього процесу, а не об'єкт впливу дорослих, причому освітня програма формується враховуючи індивідуальні особливості кожної дитини, яка самостійно обирає той зміст освіти, який відповідає її потребам та інтересам. Надзвичайно важливо максимально ефективно використовувати цей чутливий період розвитку, оскільки він становить основу для подальшого розвитку у шкільному віці, коли наявні компетенції стають підґрунтям для подальшого зростання та вдосконалення.

Кожна особистість є унікальним потенціалом, який, розвиваючись та розкриваючись у власних індивідуальних здібностях і талантах, стає благословенням для своєї родини, джерелом розвитку свого населеного пункту, та важливим елементом конкурентоспроможності країни [3].

Систематичне впровадження в дошкільну освіту методик розвитку «м'яких» навичок сприяє формуванню особистісної реакції дітей на різноманітні ситуації, надає їм здатність аргументувати свою позицію, обґрунтовувати свої висновки та навчає приймати різноманітні точки зору.

Література:

1. Вукіна Н. В. Критичне мислення: як цьому навчати : наук-метод. посіб. / за наук. ред. О. І. Пометун. Харків, 2007. 190 с.
2. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. С. 93.
3. Тілікіна Н. В. Навички XXI століття та умови їх формування і розвитку для молоді. URL: <https://dimp.gov.ua/navychky-khkh-stolittia-ta-umovy-ikh-formuvannia-i-rozvytku-dlia-molodi/> (дата звернення 15.12.2021).